

KRATKE VIJESTI

INOVACIJSKI FOND ZA INOVATIVNE PROJEKTE ČISTE TEHNOLOGIJE

Europska komisija je u ljetnim mjesecima 2020. objavila prvi poziv za dostavu prijedloga projekata u sklopu Inovacijskog fonda za inovativne projekte čiste tehnologije te je zaprimljeno 311 prijava. Fond je jedan od najvećih svjetskih programa za financiranje razvitka inovativnih tehnologija s niskim udjelom ugljika, koji se financira prihodima od dražbe emisijskih jedinica iz EU-ova sustava trgovanja emisijama.

Tim je pozivom bila dostupna milijarda eura za revolucionarne tehnologije u području energije iz obnovljivih izvora, energetske intenzivnih industrija, skladištenja energije te hvatanja, korištenja i skladištenja ugljika (CCS). Poziv osigurava financiranje velikih projekata čiste tehnologije kako bi EU prevladao rizike povezane s komercijalizacijom i velikim demonstracijama. Ta će podrška pomoći da nove tehnologije dođu na tržište. Odvojeni proračun od osam milijuna eura namijenjen je za pomoć u razvitku perspektivnih projekata koji još nisu spremni za tržište.

Od 311 pristiglih prijava na natječaj 58 je iz područja obnovljive energije, 204 iz područja energetske intenzivne industrije, od čega se 56 odnosi na vodik, 35 iz područja skladištenja energije i 14 iz područja hvatanja, korištenja i pohrane ugljika (CCS). Projekti će se provoditi u svim državama članicama EU-a, Islandu i Norveškoj. Sredstva se mogu koristiti u suradnji s drugim inicijativama za javno financiranje poput državnih potpora ili drugih EU-ovih programa financiranja.

Financiranje projekata iz tog poziva pomoći će promicanju zelenog oporavka EU-a, postizanju klimatskih ciljeva EU-a prema Europskom zelenom sporazumu i jačanju europskoga tehnološkog vodstva

na globalnoj razini. Podnositelji zahtjeva bit će obaviješteni o rezultatima ocjenjivanja u prvome tromjesečju 2021. Nakon toga, do 23. lipnja 2021., 70 najbolje rangiranih projekata bit će pozvano da predaju cjelovitu prijavu za drugu fazu.

Rezultati ocjene iz druge faze bit će poznati u četvrtome tromjesečju 2021., a potpora će biti dodijeljena krajem 2021. Europska komisija priprema još jedan natječaj vrijedan stotinu milijuna eura u sklopu Inovacijskoga fonda. On će biti namijenjen manjim projektima vrijednima manje od 7,5 milijuna eura. Očekuje se da će natječaj biti objavljen 1. prosinca 2020. ■

SUSTAV ODVODNJE S UREĐAJIMA ZA PROČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA GRADA POREČA

Najveća infrastrukturna investicija na području Poreštine jesr projekt "Sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda grada Poreča", čiji je cilj unaprijediti kompletan sustav odvodnje toga područja tako da se postojeći kolektori rekonstruiraju i izgrade novi tamo gdje je potrebno priključiti nove korisnike. To će doprinijeti podizanju razine kvalitete života i očuvanju okoliša, posebno podzemnih voda i čistoće mora.

Projekt obuhvaća izgradnju četiriju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda trećega stupnja pročišćavanja (zbog osjetljivih priobalnih voda) sa sustavom membranskih bioloških reaktora ukupnoga kapaciteta obrade otpadnih voda od 137.500 ekvivalent stanovnika na lokacijama Lanterna, Poreč sjever, Poreč jug i Vrsar. Uz uređaje za pročišćavanje otpadnih voda grade se i postrojenja za obradu komunalnoga mulja, odnosno postrojenje za solarno sušenje mulja uz uređaj Poreč sjever, i kompostana u sklopu kompleksa odlagališta otpada na lokaciji Košambri. U postrojenjima će

se mulj iz otpadne vode, koji je do sada smatran otpadom, prerađivati u sirovinu koja će se moći koristiti kao energent u procesu proizvodnje energije i kao kompost koji se može koristiti u poljoprivredi, parkovima i na drugim zelenim površinama.

Projekt je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Kohezijskog fonda. Ukupne je vrijednosti 638 milijuna kuna s PDV-om. Radi uspješnoga upravljanja sredstvima EU-a, radovi su podijeljeni u dvije faze kroz dvije financijske perspektive, i to 2007. – 2013. i 2014. – 2020., a završetak radova druge faze vrijedne 358 milijuna kuna očekuje se sredinom 2021. Po završetku radova obaviti će se probni rad postrojenja u trajanju od godine dana, a tijekom kojeg će se ispitivati svi bitni zahtjevi za funkcionalnost sagrađenih postrojenja. ■

POČINJE IZGRADNJA KANALIZACIJSKOGA SUSTAVA U TRILJU VRIJEDNOG 100 MILIJUNA KUNA

U prostorijama *Vodovoda i odvodnje Cetinske krajine d.o.o.* u Trilju 6. studenoga 2020. potpisan je ugovor iz Projekta integralnog sustava vodoopskrbe i odvodnje Cetinske krajine – Aglomeracije Trilj i Otok – Radovi na vodoopskrbnom sustavu i sustavu odvodnje aglomeracije Trilj. Odabrani izvođač jest zajednica ponuditelja koju čine *Kavelj d.o.o.*, *Inero d.o.o.* i *Goran i Zoran d.o.o.*, a ukupna vrijednost ugovora je 94.925.000 kuna s PDV-om. Ugovor su potpisali direktor *Vodoopskrbe i odvodnje Cetinske krajine* Milan Smoljo i direktori izvođača radova Miro Kavelj, Goran Erak i Ilija Naletilić u nazočnosti direktora tehničkog sektora i voditelja projekta Ivana Bugarina. Planirani početak gradnje je u roku od 35 dana od potpisivanja ugovora, a završetak radova očekuje se u drugoj polovini 2022. ■

KRATKE VIJESTI

GRADNJA DRUGE CIJEVI TUNELA UČKA

Početak listopada 2020. Vlada Republike Hrvatske odobrila je izmjene i dopune Ugovora o koncesiji za financiranje, građenje, upravljanje i održavanje Jadranske autoceste – dionica: Dragonja – Pula i Kanfanar – Pazin – Matulji, kojima je koncesija *Bina Istri* produljena do 15. lipnja 2039. Promjene koncesijskoga ugovora bile su neophodne jer dosadašnji ugovor nije predvidio uvjete i rokove izgradnje nove faze. U obrazloženju Vlada je navela to da bi određivanje novoga koncesionara samo za taj dio radova uzrokovalo poteškoće i znatno povećanje troškova za davatelja koncesije, odnosno za državu. Tom odlukom osigurani su uvjeti da već 1. prosinca 2020. može početi gradnja druge cijevi tunela Učka i drugoga kolničkog traka na Istarskome ipsilonu od čvorišta Vranja do tunela Učka/portala Kvarner u skladu s planom za nastavak gradnje Istarskoga ipsilona koji je odobrila Europska komisija.

Projekt obuhvaća izgradnju po jednoga dodatnog traka u svakome smjeru od čvorišta Vranja do tunela Učka/portala Kvarner, 5,63 kilometra duge druge cijevi tunela Učka s opremom i poprečnim vezama, novog odmorišta na kvarnerskoj strani tunela Učka, novoga čvorišta Vranja, novoga podvožnjaka, dvaju novih nadvožnjaka, prometne poveznice iznad portala obje cijevi tunela Učka na istarskoj strani, triju novih cestovnih prolaza i nove zgrade za vatrogasnu postrojbu na postojećoj platformi s istarske strane tunela Učka. Koncesionar će u radove uložiti gotovo milijardu i pol kuna, a radovi će trajati tri i pol godine. Procjena je da bi država koncesionaru na temelju postojećega ugovora do kraja koncesije trebala isplatiti 4,15 milijardi kuna naknada, dok će prema novome ugovoru njezina obveza iznositi 3,717 milijardi kuna pa je to za državu povoljnije za 432 milijuna kuna.

Hrvatske građevinske tvrtke kao podizvođači izvodit će 95 posto radova, što znači dodatnih 500, a na vrhuncu radova i 700 zaposlenih. To će pozitivno utjecati na porez na dohodak i prirez te ostala davanja u iznosu od 58,3 milijuna kuna za vrijeme gradnje, dok će u razdoblju trajanja koncesije proračun ukupno prihoditi dodatnih 59,2 milijuna kuna. Prihodi od PDV-a koji će biti naplaćeni zahvaljujući produžetku koncesije i naplati cestarina na novoj dionici procijenjeni su na ukupno 680,6 milijuna kuna. Prema Vladinu izračunu, prema dogovorenim uvjetima, izgradnjom novih dionica Ipsilon, uplatom pripadajućih poreza i davanja te koncesijske naknade Hrvatska bi ostvarila ukupan pozitivan financijski učinak od 390,3 milijuna kuna. ■

MEĐIMURSKA ŠKOLA POVEĆALA ENERGETSKI RAZRED

Zgrada Osnovne škole dr. Vinka Žganca u Vrtišincu energetska je obnovljena. Ta međimurska škola, koja je sagrađena 1979., imala je velike toplinske gubitke zbog loše ovojnice, dok vanjska stolarija i sustav grijanja nisu bili dovoljno učinkoviti, a većina postojeće rasvjete bila je zastarjela. Po završetku energetske obnove najveći dio navedenih nedostataka uklonjen je te je stvorena zdravija i produktivnija mikroklima prostora. Ukupna vrijednost projekta iznosi više od 2,4 milijuna kuna. U sklopu poziva Energetska obnova i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora za projekt energetske obnove te škole osigurano je i više od 1,4 milijuna kuna bespovratnih sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Provedbom mjera energetske obnove ta je osnovna škola prešla iz energetske razreda D u B, planirana ušteda energije od čak 75 posto vidljiva je već sada, a s dolaskom hladnijih dana sigurno će još više doći do izražaja. ■

U SVIJETU ZNATNO POVEĆAN OPSEG KORIŠTENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Međunarodna agencija za energiju (IEA) u svojem Izvještaju o obnovljivim izvorima energije 2020. objavila je to da će se kapacitet proizvodnje obnovljive energije u 2020. povećati sedam posto, i to unatoč prognoziranome petpostotnom padu globalne potražnje za energijom. Agencija je također obavijestila da će se uporaba biogoriva u industrijskim djelatnostima i prijevozu smanjiti tijekom 2020., ali porast opsega korištenja obnovljivih izvora, s neto porastom potražnje za obnovljivom energijom od jedan posto, bit će dovoljno snažan da to nadoknadi.

IEA zaključuje da ne iznenađuju da potražnja investitora za financiranjem obnovljivih izvora energije (OIE) također raste. Od siječnja do listopada 2020. OIE-ov kapacitet na aukcijama bio je 15 posto veći nego za isto razdoblje prošle godine, što je novi rekord. IEA je priopćila to da su istodobno udjeli burzovno uvrštenih proizvođača opreme i *developer*a projekata OIE nadmašili većinu glavnih burzovnih indeksa i cjelokupnoga energetskega sektora.

Do listopada 2020. dionice tvrtki u fotonaponu udvostručile su vrijednost od kraja 2019. zahvaljujući tim trendovima i očekivanjima među investitorima da će tijekom sljedećih pet godina zabilježiti snažan rast poslovanja. Prema IEA-i, neto instalirani kapacitet za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora narast će ove godine četiri posto, pri čemu će najveći skok zabilježiti Kina i Sjedinjene Američke Države, i to 30 posto u svakoj od dviju zemalja. Očekuje da će ukupna nova snaga na kraju 2020. dosegnuti 200 GW. Međutim, sljedeće će godine vjerojatni primat u novoinstaliranoj zelenoj snazi biti u Europi i Indiji pa bi novi kapaciteti 2021. mogli porasti rekordnih

KRATKE VIJESTI

10 posto. Ta događanja pokazuju to da je sektor obnovljive energije puno otporniji na pandemiju koronavirusa od industrije fosilnih goriva. ■

ZADAR POSTIGAO EUROPSKI CILJ – EMISIJE UGLJIKOVA DIOKSIDA SMANJENE 19 POSTO

Europska unija je 2008. donijela paket mjera za klimu i energetiku te su u njemu kao ciljevi za 2020. bili utvrđeni smanjenje emisija stakleničkih plinova za 20 posto (u usporedbi s 1990.), povećanje udjela obnovljivih izvora energije na 20 posto te poboljšanje energetske učinkovitosti za 20 posto. Te je ciljeve EU premašila već 2018. kada je emisija stakleničkih plinova smanjena 23 posto, što je za tri postotna boda više od početnoga cilja od 20 posto, a što je rezultiralo prijedlogom još ambicioznije politike vezane uz klimatske promjene i smanjenje emisije stakleničkih plinova. Grad Zadar pristupio je 28. svibnja 2012. jednoj od najuspješnijih inicijativa Europske komisije, Sporazumu gradonačelnika (engl. *Covenant of Mayors*). Tim je činom Zadar formalizirao svoju politiku održivoga razvoja koju je počeo provoditi nizom aktivnosti i prije potpisivanja Sporazuma gradonačelnika. Potpisivanjem Sporazuma gradonačelnika Grad Zadar obvezao se na primjenu brojnih mjera energetske učinkovitosti kojima će do 2020. smanjiti emisije ugljikova dioksida na svojem području za najmanje 20 posto.

Referentni podaci iz revizije Akcijskog plana energetske učinkovitosti (SEAP) za grad Zadar pokazuju to da je između 2010. i 2017. došlo do smanjenja ukupne emisije ugljikova dioksida nastale potrošnjom svih energenata u sektorima zgradarstva, javne rasvjete i prometa na administrativnome području Grada Zadra od 19 posto. Na temelju toga može se zaključiti to da je Zadar postigao eu-

ropski cilj smanjenja emisije ugljikova dioksida do 2020. od 20 posto i da će taj rezultat biti još bolji kada se obrade podaci za 2020.

Najveće postotno smanjenje postignuto je u sektoru prometa (20,1 posto), a zatim u sektoru zgradarstva (18,6 posto), dok smanjenje emisija ugljikova dioksida u sektoru javne rasvjete iznosi 0,6 posto. Međutim, godine 2014. EU je donio još ambiciozniji cilj kada je dogovoren okvir klimatske i energetske politike do 2030. s još ambicioznijim skupom ciljeva za razdoblje 2021. – 2030. Tim se ciljevima EU obvezao do 2030. smanjiti emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 posto u usporedbi s razinama iz 1990. Europa želi postati prvi klimatski neutralni kontinent do 2050., što je usvojeno 2019. kroz EU-ov Zeleni plan te se ta politika sada prenosi u višegodišnje financijske okvire i ostale programe država članica kroz koje će financirati budući razvitak Europe. Na tome tragu ide i hrvatsko programiranje za iduće razdoblje 2021. – 2027. i već se prikupljaju spremni projekti koji mogu poslužiti za provedbu zelene politike EU-a. Na tim politikama temeljit će se budući razvitak EU-a, pa tako i Hrvatske, a tome se moraju prilagoditi i lokalni razvojni planovi i projekti za zelenu tranziciju koja slijedi. ■

STVOREN PRAVNI OKVIR ZA RASPODJELU SREDSTAVA IZ EUROPSKOGA FONDA SOLIDARNOSTI

Hrvatska Vlada je na sjednici održanoj 12. studenoga 2020. usvojila odluku kojom se utvrđuje način raspodjele 683,7 bespovratnih milijuna eura iz Fonda solidarnosti EU-a, odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa. Time je stvoren pravni okvir za raspodjelu i nadzor nad trošenjem novaca, a definirana su i provedbena tijela po resorima za raspodjelu sredstava.

Odlukom o načinu raspodjele sredstava određeno je to da će nacionalno koordinacijsko tijelo za provedbu biti Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine. Također, tijela odgovorna za provedbu financijskoga doprinosa prema zaduženjima iz svoje nadležnosti jesu Ministarstvo gospodarstva i održivoga razvoja, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo obrane, Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija te Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU) određuje se kao neovisno revizorsko tijelo za provedbu odluke.

Podsjetimo na to kako je Republika Hrvatska u skladu sa zaključkom Vlade od 10. lipnja 2020. zatražila dodjelu bespovratnih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za saniranje posljedica prouzročene potresom. Na temelju tog zahtjeva Europska komisija predložila je Europskome parlamentu i Vijeću dodjelu bespovratnih sredstava u iznosu od 683.740.523,22 eura, od čega je do sada već isplaćen predujam u iznosu od 88,9 milijuna eura. Kako bi se ostvarili uvjeti za isplatu preostalog dijela dodijeljenih sredstava, Europska komisija je 19. listopada 2020. uputila zahtjev Republici Hrvatskoj da najkasnije do 15. studenoga dostavi ispunjene obrasce za korištenje sredstava iz Fonda solidarnosti, i to:

- Prilog 1: podatke o vrsti i iznosima vrijednosti operacija
- Prilog 2: podatke o tijelima koja će biti odgovorna za provedbu dodijeljenih sredstava doprinosa, uključivo i neovisno revizorsko tijelo.

Dakle, tom odlukom Vlade definiraju se traženi prilozi (Prilog 1 i Prilog 2) kako bi

KRATKE VIJESTI

Europska komisija do kraja 2020. Republici Hrvatskoj mogla isplatiti još 594,84 milijuna eura iz Fonda solidarnosti Europske unije.

Kada Komisija uplati kompletan iznos od 683,7 milijuna eura, počinje teći rok od 18 mjeseci unutar kojeg se mora opravdati iznos potrošenog novca. Sa sjednice Vlade sva je dokumentacija upućena prema Bruxellesu, od kojega se ubrzo očekuje i službena odluka. Slijedi uplata sredstava u državni proračun, a zatim će ministar financija po resorima raspodijeliti iznos od 5,1 milijardi kuna za sanaciju. Spomenimo i to kako je na nedavnoj sjednici Vlada dala suglasnost na osnivanje Fonda za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, a za privremenog ravnatelja Fonda imenovala Damira Vandelića. Osnivanje Fonda za obnovu, glavnoga provedbenog tijela u procesu obnove, definirano je Zakonom o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, koji je donesen 11. rujna 2020. ■

PARLAMENT I EU-ove ČLANICE SLOŽILE SE OKO INSTRUMENTA OPORAVKA OD KORONAVIRUSA

Europska komisija je 11. studenoga 2020. pozdravila sporazum između Europskog parlamenta i država članica EU-a u Vijeću o sljedećemu europskom dugoročnom proračunu i NextGenerationEU, instrumentu privremenog oporavka od pandemije koronavirusa. Jedanput kada bude usvojen u Parlamentu i Vijeću, paket od ukupno 1,8 bilijuna eura bit će najveći paket pomoći ikada financiran iz proračuna EU-a.

U Komisiji smatraju da bi nakon COVID-19 paket pomoći trebao pomoći u obnovi Europe, koja će biti zelenija, digitalnija, otpornija i bolje prilagođena trenutačnim i budućim izazovima. Kroz paket više od 50 posto iznosa podržat će modernizaciju

preko politika koje uključuju istraživanje i inovacije preko *Horizon Europe*, digitalnu tranziciju preko Fonda pravedne tranzicije i programa Digitalna Europa, pripravnost, oporavak i otpornost kroz Odjeljenje za oporavak i otpornost, rescEU i novi zdravstveni program EU4Health.

Ukupno 30 posto EU-ovih sredstava potrošit će se na borbu protiv klimatskih promjena, što je najveći udio dosad najvećega europskog proračuna, a težište je na bioraznolikosti. Komisija se obvezala na to da će iznijeti prijedloge o mehanizmu prilagodbe granica ugljika i digitalnome porezu do lipnja 2021 radi njihova uvođenja najkasnije do 1. siječnja 2023. Komisija će također preispitati sustav trgovanja emisijskim kvotama EU-a na proljeće 2021., uključujući njegovo moguće proširenje na zrakoplovstvo i pomorstvo. Dana 12. studenoga 2020. usvojen je Međuinstitucionalni sporazum, koji moraju službeno usvojiti Europski parlament i Vijeće. ■

POČINJE REKONSTRUKCIJA DIJELA PREMANTURSKE CESTE I IZGRADNJA ROTORA U PULI, PRVE FAZA PROJEKTA VRIJEDNOG 10,2 MILIJUNA KUNA

U Puli je 9. studenoga 2020. održana konferencija za medije na kojoj je najavljen početak radova na rekonstrukciji dijela Premanturske ceste, uključujući i izgradnju rotora na raskrižju s Valdebečkim i Kavferskim putem.

Taj je projekt višegodišnja želja mještana i Mjesnog odbora Valdebek. Rješavanjem dionice Premanturske ceste izgradnjom rotora te potom, među ostalim, dijela Valdebečkoga puta postići će se znatno veća sigurnost i protočnost prometa za lokalno stanovništvo, ali i za sve ostale putnike koji prometuju tim frekventnim dionicama. Ti su radovi prva faza provedbe cjelovitoga projekta za koji je provedena zajednička nabava s društvom *Vodovod Pula d.o.o.* ukupne vrijednosti 10,2 milijuna

kuna. Osim rekonstrukcije Premanturske ulice i izgradnje rotora, projekt, među ostalim, obuhvaća izgradnju dijela Valdebečkoga puta te vodovodne mreže u zoni zahvata, a rok izvođenja svih planiranih radova je 150 dana. S izvođačem radova, pulskim društvom *Cesta d.o.o.*, zaključen je okvirni sporazum o izvođenju radova, a projekt će se izvoditi u fazama. Projektant je tvrtka *Via ing d.o.o. Pula*, a nadzor će obavljati *Učka konzalting d.o.o. Pula*.

Prva faza obuhvaća izgradnju dijela Premanturske ceste do Wolffove ulice u dužini od oko 196 metara, uključujući i izgradnju rotora na raskrižju s Valdebečkim i Kavferskim putem, izgradnju Kavferskoga puta u dužini od oko 36 metara te dijela Valdebečkoga puta u dužini od oko 56 metara. Osim izgradnje prometnih površina u sklopu radova po prvoj fazi sagradit će se obostrani nogostupi, oborinska odvodnja, javna rasvjeta i elektronička komunikacijska infrastruktura (EKI). Također, sagradit će se potporni zidovi na dijelu Premanturske između raskrižja Premanturska/Valdebečki put i Premanturska/Wolffova te premjestiti i zaštititi elektroenergetska mreža na dijelu Premanturske između raskrižja Premanturska/Valdebečki put i Premanturska/Wolffova.

Nakon što budu izvedeni radovi u sklopu prve faze, na temelju okvirnog sporazuma nastavit će se s ostalim planiranim radovima koji se odnose na rekonstrukciju dijela Valdebečkoga puta do Ulice Jasne Crnobori, na rekonstrukciju Premanturske do Alverdea, odnosno na sve planirane dionice zajedno s radovima na vodovodnoj mreži.

Sanacija, uređenje i modernizacija prometne infrastrukture doprinosi kvaliteti življenja u gradu Puli te zato te aktivnosti spadaju u prioritetne aktivnosti gradske uprave. S razvojem prometne infrastrukture teži se dodatno podići razinu sigurnosti i prometne protočnosti za sve sudionike u prometu. ■